

Predlog, »da bi U. S. izdajala tiskan ime-nik članov«, sta poslala upravi R. Smolik (Novo mesto) in Sr. Borštnik (Novo mesto), na obnem zboru v Ljubljani, dne, 29. junija 1931. je to predlagal Fr. Srebrenič (Ljubljana). Iv. Kocijančič je nameraval za 30-letnico U. S. (l. 1929.) prirediti brošuro o U. S. z ime-nikom vseh članov. Odbor je sklenil, da se poročilo, namenjeno za brošuro, natisne v »Učit. tovarišu«, katerega naj se pošlje tudi onim članom, ki ga sicer ne dobivajo. Res je priobčil Iv. Kocijančič poročilo o U. S. v »Učit. tovarišu« od 10. julija 1929.

Na upravo U. S. so prihajali še razni predlogi, ki jih je društveni odbor obravnaval na svojih sejah in največkrat vsled veljavnih pravil moral odkloniti. Ti so: Prošnje članov U. S. za denarne podpore (18./5. 1925., 28./9. 1927., 26./6. 1930.), prošnje za sprejem v U. S. soprogov-neučiteljev, hčera in staršev-neučiteljev, sopro-g-žena članov U. S., ki so nad 45 let stare itd. Pač pa se je ugodilo prošnjikom-članom, ki služijo vojaško kad-rsko leto, da poravnajo članske prispevke za čas vojaške dobe še le takrat, ko so zopet v učiteljski službi.

Učit. samopomoči je poslala v gospodar-ski svet JUU - sekcija Ljubljana svojega zas-topnika, ki ima nalogo v okviru naših prav-il delati za dobrobit vsega učiteljstva.

Pravila U. S. so od l. 1920. prirojena za vso Jugoslavijo. Uporaba je kaj kmalu po-kazala precejšnje hibe tako obširnega oko-liša. Administrativna preglednost za vso državo bi bila zelo težka, če ne sploh nemo-goča (smrti, preselitve, izstopi itd.), iztirjav-anje vplačil o pravem času večkrat brez-uspešno, vsled tega izplačevanje posmrtnin — glavni namen U. S. — neredno. Podpisani sem vedno zastopal mnenje, ki je našlo verne somišljenike in posnemovalce, da naj vsaka banovina — večja administrativna enota — osnuje svoje podporno društvo ali zadrugo

U. S. Napisal sem tri članke v Narodno Pro-sveto (števil. 96., 97. in 99. iz l. 1926.) o bistvu »samopomoči« z nasveti, kako naj si ustan-ove take organizacije. Kakor slišim, posluje že nekaj »samopomoči«.

Po 33-letnem in uspešnem delu je dru-štvo U. S. vsled zahtev § 76. uradniškega za-kona likvidiralo, ustanovila se je Učit. samo-pomoč, reg. zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani. Poslovati je pričela s l. januar-jem 1932.

Na seji načelstva dne 4. marca 1932. je vložil podpredsednik prof. A. Sič pismeni predlog, »da bi se obrestni rezervnega zaklada porabljale v razbremenitev starejših članov.« — Na izrednem obnem zboru v Ljubljani, dne 6. marca 1932. je predlagala M. Polako-va (Ljubljana), »da naj bi člani še v življenju dobili po 25-letnem članstvu eno polovico za posmrtnino določenega zneska; po smrti člano-vi se izplača dedičem druga polovica.« (Oba predloga bosta v celoti priobčena v »Učit. tovarišu«.)

Občni zbor je z ozirom na predloga Siča in Polakove naročil načelstvu, da naj do prih-odnjega občnega zbora sestavi primerne predloge za popravilo in zboljšanje zadrugh-nih pravil. Pri načelstvu U. S. se je osnoval po-seben odsek, ki naj ugodno dovrši naročeno delo.

Krajše poročilo o zadrugi U. S. v Ljubljani prinaša »Prosveta«, priloga »Učit. tova-rišu« od 10. novembra 1932. na straneh 35. in 36. Pri ti prilici omenim, da je v tem poročilu na 36. strani popraviti odstavek glede raz-družitve, ki se pravilno glasi prav tako kot na 37. strani v poročilu za zadrugo »Samo-pomoč učiteljskih otrok v Ljubljani«.

Iz tega poročila razbere lahko vsak sam, kako mnogostransko je bilo delo v odboru in na občnih zborih, ki je stremelo vse le za tem; prirediti pravila tako, da bi imeli člani manjša bremena, uživali pa večje dobrine. **Iv. Kocijančič.**

Andrej Rape 60-letnik.

(lutro)

Banski šolski nadzornik tov. Andrej Rape je izpolnil 60. leto svojega delovnega življenja. Ob tej vesti bo marsikdo dvomil o nje resničnosti, a vendar je tako.

Učitelji (-ice), ki imajo že polna službena leta, naj izprevidijo današnji položaj in naj sami zaprosijo za upokojitve, da naredo mesta mladim, ker ne izgube pri svojih pre-jemkih prav ničesar.

Abiturienti so prosili JUU, naj priredi zanje nekaj praktičnih tečajev, kjer bi se izpopolnjevali v onem, kar od njih življenje zahteva. Prosili so nadalje organizacijo, naj službeno zastopa njihove interese.

Navzoči so sprejeli naslednje predloge: a) naj se osnuje borza dela za učiteljske abituriente; b) naj se v zimskem času osnu-je razni praktični tečaji, kakor zadrugi, za obrtno nadaljevalno šolstvo, za rokotorni pouk, za gospodinske nadaljevalne šole itd.; c) abiturijenti nameravajo prirediti akade-mijo, da pokažejo javnosti kaj zmorejo, in da s tem pomagajo najrevnejšim tovarišem in tovarišicam.

Sprejeti in odposlane so bile naslednje resolucije:

Sekciji JUU za dravsko banovino.
 Sekcija JUU za dravsko banovino naj intervenira pri prosvetnem ministru in pri banu dravske banovine, da dobe brezposelni abiturienti in abiturientke državnih in zasebnih šol v Ljubljani in Mariboru čim prej službena mesta bodisi kot pripravniki, bodisi kot dnevničarji, ker je njihov gmetni položaj nevdzržen. Prosimo, da nas organiza-cija sprejme kot izredne člane in dovolji našemu zastopniku mesto v odboru, odnosno da nas organizira pod svojim okriljem. Pro-simo sekcijo, da osnuje v zimskem času raz-lične strokovne tečaje, in sicer: združni, za obrtno nadaljevalno šolstvo, za rokotorni pouk, za gospodinske nadaljevalne šole. Sek-cija naj nam dovolji vsaj nekaj brezplačnih izvodov »Učiteljskega tovariša« in »Popot-nika«. Organizacija naj intervenira na pri-stojnih mestih, da se primorski učitelji ne potežirajo na naš račun.

Gospodu ministru prosvete v Beogradu.
 Zastopniki in zastopnice brezposelnih abiturientov državnih in zasebnih učiteljskih šol v Mariboru in Ljubljani iz leta 1931./32. pošljajo s svojega informativnega sestanka, ki se je vršil v Ljubljani dne 23. nov. 1932. v prisotnosti delegata sekcije JUU za drav-sko banovino, naslednjo prošnjo: Naš polo-žaj je sila težak, ker smo povečini izšli iz slabše situiranih slojev in nas starši ne mo-remo več preživljati, zato najljudneje pro-simo, da nam na kakršenkoli način pomagate.

likim zanosom, počivaj mirno ter se odpočij in oddahni, kajti življenje Ti je nudilo ku-po mučenštva, ki si jo moral izpiti do dna pri izvrševanju svojega vzvišenega poklica.

Šefinčev Frénce:

Spominska črtica.

Ko sem svojčas služboval na Ponikvi, se-znanil sem se s upokojenim nadučiteljem Kraner-jem, ki je poučeval mladino v zadnjih letih v Slomškovi domačiji in tukaj umrl l. 1884. Zvesto je izpolnjeval svoje stanovske dolžnosti, poleg tega pa se je rad bavil tudi z godbo in s slikanjem. Ob 70-letnici Slo-mškove smrti naj sledi tu pismo, ki ga je prejel od škofa-pedagoga. Glasi se:

Častiti gosp. Kraner!
 Lepa podoba »Vstajenje Zveličarjevo«, katero ste mi s pismom 8. t. m. za pisanko po-slali, me je tembolj razveselila, ker Vas do sedaj še nisem poznal kot tako izvrstnega ri-sarja. Sprejmite moje zahvalo za ta lepi spo-min, dokler bom imel priliko Vas tudi s čim razveseliti.

Pozdravim Vas in Vašo družino, kakor tudi vse pridne učence na Ponikvi in sem

Vam srčno udani
 Anton Slomšek, s. r.
 Maribor, 15. aprila 1860.

Rojen je bil 30. novembra 1872. v Rafol-zah pri Lukovici, kjer je preživel najlepšo dobo svojega detinstva in sprejemal prve nauke. V Ljubljani je vstopil v gimnazijo in nato na učiteljske, kjer je maturiral l. 1894. Prva leta svojega službovanja je prebil na Gorenškem in že takoj pokazal svoj izredni literarni talent. Nešteta dela so mu odredila v mladinski literaturi častno mesto, a uve-ljavljal se je tudi kot pedagoški pisatelj in publicist v stanovskih listih.

Vse njegovo delo je bilo posvečeno šoli in narodni prosveti. »Solski list«, »Četrta či-tank« in druge šolske knjige nam ga pred-stavljajo kot resnega in zmožnega šolskega delavca.

Njegova delavnost in požrtvovalnost v korist šole in narodne prosvete je bila pri-znana tudi od merodajne strani. Več let je bil sreski šolski nadzornik v Ljubljani in je dosegel l. 1931. tudi čast banskega šolskega nadzornika.

Ze kot sreski in še bolj pa kot banski šolski nadzornik je uporabljal vse svoje ve-like pedagoške zmožnosti v korist šole.

Mnogo zaslug si je pridobil tudi kot ne-umoren delavec pri Glasbeni matici, o čemer pričča diploma častnega članstva.

Ob 60-letnici njegovega z velikimi uspehi ovenčanega življenja mu izrekamo najskre-nejše čestitke, želeč mu še dolgo, dolgo živ-ljenje.

Prepričani smo, gospod minister, da boste imeli popolno razumevanje za naše težje.

Tistim, ki se jih tiče!

Apeliramo na vse učitelje in učiteljice, ki imajo polna službena leta, in pa na učiteljice, ki ste poročene z dobro situiranimi neučitelji, da uvidite naš težak položaj in se nam prostovoljno umaknete. Apeliramo na vaš socialni čut in na vašo resnično stan-ovsko zavest. Upamo, da ne bo naš klic zadel na gluha ušesa.

Zvezi slušateljcev Aleksandrove univerze.

Zastopniki in zastopnice brezposelnih abiturientov državnih in zasebnih učiteljskih šol v Ljubljani in Mariboru, zbrani na infor-mativnem sestanku ob prisotnosti delegata JUU, javno protestiramo proti izpadom aka-demске omladine na račun abiturientov dr-zavnih učiteljskih šol, ki študirajo na uni-verzi kralja Aleksandra I. v Ljubljani.

Prepričani smo, da večina akademске omladine obsoja resolucijo, ki je bila izdana v soboto 19. t. m. na svobodnih akademskih tleh.

Brezposelni učiteljski abiturienti.

Opomba sekcije: Da se izognemo vsake-mu napačnemu tolmačenju, pripominjamo, da je zastopnik sekcije na tem sestanku točno pojasnil položaj primorskega učiteljstva in delovanje organizacije v tem vprašanju.

M. Zor:

Gospodarska znanja — nov učni predmet v narodni šoli.

Novi zakon o narodnih šolah z dne 5. de-cembra 1929. leta nam je v čl. 42. prinesel med ostalimi učnimi predmeti povsem nov predmet: praktična gospodarska znanja in vednosti z ozirom na potrebe kraja, posebej pa še gospodarstvo oziroma gospodinjstvo. Sprva smo si belili glave, kaj spada pod eno, kaj pod drugo in šele izdani začasni učni načrt višje narodne šole je prinesel širšemu krogu jasnosti. Gospodarsko znanje je učni predmet le v dekških, gospodinjstvo pa le v dekliških šolah. V mešanih šolah bodo mo-rali pač otroke ločiti po spolu in poučevati vsake posebej, kakor smo to delali že sedaj pri telovadbi in ročnih delih.

Ker so učni načrti za osnovno šolo tudi pred uvedbo in so že več ali manj, vsaj v projektu, znani, se mi ne zdi odveč, ako se v splošno informacijo o novih predmetih nekoliko pomenimo

So ti predmeti potrebni ali ne, ali spada-jo v narodno šolo ali ne in ali je predpi-sana snov iz teh predmetov preobširna ali premajhna — so vprašanja, katerih se ne bom dotikal, ker se ne čutim za to zmožnega niti poklicanega. Moje mnenje je tako: učni načrti so tukaj, novi predmeti so uvedeni — poizkusimo jih najprvo in potem šele izre-cimo svojo sodbo. Le na podlagi vsestranskih in temeljitih izkušenj bomo to mogli storiti in upamo, da bo sodba vsekakor ugodno izpadla.

Gospodinjstvo in en del gospodarskih znanj je bilo pod skupnim nazivom: »Kmetij-ski pouk (v šolah na kmetih)« uvedeno že z začasnim učnim programom iz l. 1927. Iz tega načrta pa nam ni bilo jasno, kaj naj mesto tega poučujejo v mestnih šolah, oziroma kje naj v podeželskih šolah vzamejo ure za ta pouk. Navadno se je ta predmet poučeval med prirodoepisnimi urami.

Kaj pravzaprav razumemo pod nazivom: praktična gospodarska znanja. Učni načrt pravi: »Pod tem novim učnim predmetom se morajo razumeti različne stvari: na deželi pomeni to poglavito kmetijstvo v raznih oblikah po krajevnih potrebah, po mestih pa trgovsko-obrtna znanja in vednosti t. j. glav-ne elemente za razumevanje trgovsko-obrtnih

Problem zaposlitve učiteljskega naraščaja.

Dne 23. novembra 1932 so sklicali abitu-riente in abiturientke državnih in privatnih učiteljskih dravske banovine posvetovalni se-stanek, ki se je vršil v sobi odsekov JUU v Ljubljani.

Sestanek, ki je potekal v najlepšem re-du, sta obiskala prof. učiteljica gg. Čopič in Jeglič. Informativno poročilo za JUU je podal tajnik sekcije tov. Jos. Kopal. Iz po-danega poročila posnemamo:

V današnji vseobči brezposelnosti se vse pre-malo poudarja brezposelnost inteligence. Danes je v dravski banovini okrog 650 učiteljskih abiturientov, ki so brez sredstev prepuščeni samim sebi. Državna in zasebna učiteljska in Ljubljani in Mariboru dajo vso-ko leto toliko absolventov, da s strahom gle-damo v bodočnost. V zadnjih dveh letih je dovršilo učiteljske okoli 650 mladih fantov in deklet, ki so vsi polni idealov in življenjs-ke sile in ki bi hoteli koristiti svojemuo na-rodu. Z letošnjim letom se bo to število še povečalo za najmanj 350 ljudi, ki bodo prav tako in s še večjim strahom zrlji v temno bodočnost.

Skupno jih bo torej že blizu tisoč.

Vsi ti mladi fantje in dekleta so se re-krutirali iz meščanskih, delavskih in kmet-skih slojev, ki najbolj občutijo današnje mo-rečo krizo. Da je njihovo življenje vse prej ko znošno, si lahko vsakdo sam misli. Do-klar so obiskovali šolo, so jih starši podpi-rali v nadi, da bodo kmalu prišli do svojega kruha. Sledilo je pa bridko razočaranje. Mi-nili so meseci, minila so leta, ti mladi inte-ligenti pa še vedno tavajo brez službe in vsakršnih sredstev. Škoda je mladih moči in in velikega idealizma, ki začena ginevati v brezdelju. Navzlic temu pa so ti ljudje še vedno idealni, morda še preveč, in pričaku-jejo, da se bodo današnje težke razmere kmalu spremenile.

Izgledi za službo

so minimalni, skoraj jih ni. Zaradi tega so sklicali abiturienti ljubljanskega učiteljskega

informativni sestanek, ki so se ga poleg eca 120 abiturientov in abiturientek drž. učitelj-skega iz leta 1931. in 1932. udeležile tudi tova-rišice zasebnega učiteljskega in delegat mari-borskih tovarišev. Sestanek sta posetila tudi dva gg. profesorja ljubljanskega učiteljskega in delegat JUU. Razpravljali so o mnogih perečih vprašanjih, kako bi se dal izboljšati njihov položaj in sicer: o nastavitvah primor-skih učiteljev, ki v zadnjem času prihajajo k nam; o učiteljskih, ki so poročene z dobro situiranimi neučitelji; o učiteljih (-icah), ki imajo že polna službena leta, in o stališču JUU do njih in obratno, nakar so bili na dnevnem redu še predlogi in resolucije.

Stališče,

ki so ga zavzeli udeleženci tega informativ-nega sestanka, je naslednje:

Abiturienti uvidevajo težavni položaj slovenskih učiteljev v Italiji, zaradi katerega prihajajo sem, vendar pa so mnenja in pro-sijo, da ne bodo potežirani, temveč da se nameščajo v nekem znosnem razmerju s tukajšnjimi abiturienti. Ni pa s tem rečeno, da abiturienti pozabljajo na dele naše do-movine, ki ječe pod tujim jarmom. Vedno jim bo pred očmi naš Trst, naša Reka in Gorica in naša kršna Istra. V šoli bodo vzgajali mladino v tem duhu, da tudi ona ne bo pozabila naše skeleče rane. Kakor Primorja tudi Koroške ne bomo pozabili, ker je del našega narodnega telesa.

Skrajno nesocialno je, da učiteljice, ki so poročene z dobro situiranimi neučitelji, vrše službo, njihovih možje pa zavzemajo ugledna in dobro plačana mesta. To je v nebo vpjioča krivica, ki abituriente boli in ki jo zlasti močno občutijo. Zato naj take učiteljice same opuste službo, ali pa naj jih država reducira, na njihova mesta pa naj se nameste mlade moči; s tem država ne bi trpela izgube, temveč bi imela celo dobiček. Če bosta naša prošnja in naš poziv ostala klic vpjiočega v puščavi, bomo zbrali kon-kretne primere in jih objavili.

v Ribnico na Pohorju, kjer je našel blago družico, ki že dolgo let počiva. Čez 2 leti je nastopil mesto pri Sv. Martinu ob Paki, odkoder se je vrnil l. 1879. zopet v svoj rojstni kraj kot učitelj, katero službo je opravljal 33 let. Skupno je služboval 45 let.

Z Ivanom Kocmutom lega v grob učitelj, ki je bil oseben priča križevemu potu, ki ga je moral prehoditi naš stan, dokler ni dosegel napredka, ugleda in svobode, ki mu gre. Sam je nosil in delil s tovariši trpljenje, ki so ga učitelju nalagali takratni časi. In če pomislimo, da mu je žena podarila 13 otrok, od katerih sta 2 padla v svetovni vojni, mo-ramo občudovati žilavost, s katero je znal pokojnik kljubovati in prenašati pezo živ-ljenja. Vključ vsemu je ostal vedno dobro-dušen in ni kazal nikoli nevolje. Kot šolski upravitelj je bil plemenit in iskren tovariš svojemu učiteljstvu, poudarja oč vedno važ-nost stanovske zavesti in organizacije učiteljskega stanu.

V prostem času se je izživljal v glasbi, kajti ves čas je bil pevovodja in organist. Marsikatera cerkvena pesem je bila njegova, ki je ugajala vsled narodnih motivov. Za vesele urice pa je uglasbil svojim vrlim pev-cem tudi kako veselo in zbadljivo. Škoda le, da se je večina teh del izgubila.

Zadnja leta je preživel pokojnik na Ostrovcu v svoji prijazni hišici, kjer je 22. oktobra v 85. letu starosti zaspal za vedno.

Dragi tovariši! Jesensko cvetje Ti krije gomilo. V domači zemlji, ki si jo ljubil s to-

Ivan Kocmut.

Hladen jesenski dan je objel umirajočo naravo. Nebo je razgrnilo sive oblake, iz njih je padala rahla, drobna prhalica in človek je imel občutek, da nebo žaluje.

Tam na prijaznem Ostrovcu pri Sv. Urbanu, odkoder Ti zazre oko vso lepoto ča-robnih slovenjegoriških hribov, se zbirajo ob lični hišici ljudje. Domačini so, še več pa tujcev. Prihajajo prijatelji, znanci in tovari-ši, da spremijo na zadnji poti svojega tova-riša, veterana. Pevci zapojejo, Sokolska godba udari otožne akorde koračnice-zalostinke. Sprevod se pomika proti cerkvi, nato zopet na pokopališče. Krsto položijo v grob, otroci, sorodniki, ljudstvo in tovariši zaplakajo, sol-ze jim zalijejo oči. Tovariš se poslavlja. Zad-nji Zdravo! Na svidenje, dragi Ivan.

Rodil se je Ivan Kocmut 6. junija 1848. l. pri Sv. Urbanu. V Mariboru je posejal real-ko, nato preparandijo, ki je imela takrat dva letnika. Ker je bil po dovršenih študijah še premlad, ni dobil službe. Zato je prevzel pri nekem grofu na Madžarskem mesto vzgoji-telja. Dne 1. nov. 1867. l. pa so ga namestili prvič pri Sv. Trojici v Slov. goricah, — toda brez plače. Opravljati je moral službo orga-nista in njegov edini dohodek je bila »zbir-ca« od hiše do hiše. L. 1868. je dobil učiteljsko službo v Hočah, po dveh letih pa v svo-jem rojstnem kraju. Odtođ so ga premestili

poslova. Ker pa so gotova trgovaška in obrtna znanja potrebna tudi deci na podeželskih šolah, se naj poučujejo te stvari ob slabem vremenu tudi tam.

O vzroku uvedbe tega predmeta, in gotovo velja to tudi za gospodinjstvo pri deklicah, pravi načrt v svojem uvodu prav lepo:

»Tak predmet se ne nahaja v nobenem učnem načrtu osnovnih šol v zapadnih državah; to je sploh novost za osnovno (vzgojno) šolo. Njegovo uvedbo v učni načrt je povzročila močna življenjska potreba, ker dosedanja šola ni dajala dovolj praktičnega za življenje: narodna šola je bila bolj ideološka ustanova brez velike realne podlage. Pritegniteve šole k praktičnemu življenju se je smatrala skoro za izvestno prozaičnost, ki se ne spodobi taki ustanovi. Danes se ne sme več tako misliti, to tem manj, ker se nahaja naš združeni narod v družbi velikih in kulturnih narodov, katerih gospodarska znanja in vednosti moramo s posebnimi koraki dohiti, da jim bomo ravnopravni tovariši v človeški družbi in mednarodni edini ter v mednarodnem tekmovalju. Ono, kar je bilo pri njih izvršeno s počasnim in nalahnim procesom evolucije v toku vekov, moramo mi razviti hitro in zavestno, če hočemo vzdržati v tekmi, ki se nam je siloma vrnila. Močno razviti svetovni promet, mnogostransko razvita svetovna trgovina ter industrija, potreba, da se razdelitev gospodarskih dobrin uredi z mednarodnim izmenjavanjem in prometom, zahteva imperativno, da naš narod ekonomsko napreduje močneje in hitreje, da bo mogel vzdržati v mednarodni tekmi. Šola mora pomagati z vso energijo narodu, da bo dosegel z večjo intenzivno proizvodnjo maksimum uspeha v vseh gospodarskih panogah. Ker je naša zemlja v prvi vrsti poljedelska, je vsakogar dolžnost, pomagati našemu kmetu, da postane napreden in zaveden poljedelec, živinorejec, sadjar, vinogradnik, čebelar, vrtnar, gozdar itd. — vse po prilikah njegove ožje domovine. Z dosego večjih dohodkov s svojega posestva bo našemu kmetu omogočeno boljše in civiliziranije življenje, katerega mu, to lahko priznamo, še vedno primanjkuje. Vsled tega mora nuditi šola več praktičnosti, aktivnosti in produktivnosti. Kmetijstvo se mora učiti na praktični podlagi. Šolski vrt, čebelnjak, sadovnjak in gozdna drevesnica morajo postati na vasi ugledne agronomske postaje.«

S temi besedami nam učni načrt dovoljno obrazloži važnost novega predmeta. Tej važnosti primerne so mu tudi odmerjene učne ure. V III. in IV. razredu osnovne šole po dve uri tedensko, v višji narodni šoli pa v vseh štirih razredih po tri tedenske učne ure. Ker število skupnih učnih ur ni zvišano, je čas za druge predmete, posebno za učni jezik in računstvo okrnjen. To pa samo na videz, kajti mnogo, kar se je do sedaj poučevalo pri jezikovnem pouku in pri računstvu, odpade na novi predmet, n. pr. uporabno spisej, trgovsko računstvo itd.

Učni načrt loči trgovsko-obrtno gospodarska znanja, zato je tudi predpisana učna snov za mesta ter industrijske kraje drugačna nego za deželo. Nekaj pa je vendarle skupnega, to kar morata obe plasti našega prebivalstva vedeti. Kar je skupnega, predpisuje načrt za III. razred osnovne ter za I. in II. razred višje narodne šole, v IV. razredu osnovne in v III. ter IV. razredu višje narodne šole pa je ločitev od strokrah že strožje izvedena.

Osnovna šola mora podati osnovne pojme iz gospodarstva in praktičnih življenjskih vednosti, višja narodna šola pa se bolj poglobi v posamezne kraju primerne panoge ter poda precej vsestransko znanje iz gospodarstva.

S tem poukom pridobi učenec osnovne šole mnogo za življenje. Nauči se uporabljati pošto, telefon in telefon, spozna namen poštnih in takse znamke, prejme navodilo za gospodarsko izrabo prometnih sredstev.

Učenci po mestih spoznajo korist in pomen trgovine in obrti, stopnjo strokovne izobrazbe od početka do samostojnosti, dalje spoznajo razne vrste trgovine in obrti ter industrije. Objasni se jim marsikaj iz narodnega gospodarstva n. pr. o hranilnicah, agenturah, o borzi, o zavarovanju, o tujskem prometu, dalje o denarnih tečajih, dajkih, carini, monopolih itd. Vse to svede le na praktični podlagi in le v osnovnih pojmi.

Učenci po deželi pa spoznavajo razne kmetijske panoge in njih pomen za pridobivanje življenjskih dobrin.

Višja narodna šola se pa že temeljiteje spušča v gospodarsko prakso.

Za obrtništvo in trgovstvo vežba učence v trgovskem in obrtnem spisu, v občevarjanju z oblastmi, v spoznavanju raznih zakonov in odredb, v kalkulaciji, knjigovodstvu, razdelitvi dela itd. Pri narodnem gospodarstvu spoznavajo učenci pomen bank in drugih denarnih zavodov, posebno narodne banke, bistvo denarja in njegovih nadomestil, važnost posameznih panog za državo in narod itd.

Otroci z dežele pa dobe podlago za umno kmetijstvo pri temeljiti obdelavi snovi, razdeljene na posamezne mesece, kakor se pač vrši delo zunaj na posestvu. Vsa kmetiško-gospodarska predavanja se morajo vršiti večinoma zunaj na polju, v sadovnjaku, v gospodarskih poslopih, ker je prav lahko razumljivo, da se morejo le tam z uspehom vršiti.

Kakor je za dečke potrebna temeljitejša priprava za gospodarsko življenje, tako je za deklice potrebna boljše priprava za njihov najvažnejši in osnovni poklic, za gospodinjstvo. Zato je vzporedno z gospodarstvom za dečke predpisano gospodinjstvo za deklice.

Ze v osnovni šoli morajo prejeti osnovne nauke o gospodinjstvem delu. Stanovanje, njega oprema in snajenje, kuhinja s posodami in pripravami, pogrinjanje mize za kosilo, posteljnina, mrčes, red v hiši in po dvo-

rišču, obleka in perilo, vse to mora zanimati že učenka III. razreda. V IV. razredu se temu priključijo še kurivo, razne vrste hrana za zdrave, za bolne in za otroke, konzerviranje zelenjavi in sadja, uporaba mleka, ureditev vrta i. dr.

Višja narodna šola pa se oprime gospodinjstva bolj sistematično in na širši podlagi. Učenkam podaja precej znanja o hrani, o hranilni vrednosti posameznih pridelkov, o začimbah ter dišavninah itd. Zita za krušno moko in mesitev ter peka kruha, pomen kvasa, kuhanje enostavnih jedil, pripravljanje slaščic — vse to spada sem.

Domače knjigovodstvo, inventar pohištva in perila, prva pomoč ob neizgovornih, borba proti nalezljivim boleznim, dolžnosti mlajših do starejših, delo, odmor in igra, svečani dnevi v družini in kaj vem, kaj še vse spada v področje gospodinje in v pouk o gospodinjstvu.

Prvi hip se nam čudno zdi o vsem govoriti v šoli sploh. Ako pa pomislimo, kako je to potrebno za življenje, se ne bomo več čudili uvedbi teh predmetov v šolo. Kje je otrok dobival potrebna navodila za življenje? Doma od očeta in matere? Nekoliko, da, toda le mimogrede, napol izsiljeno od njih. Življenjski koraki šoli odraslega otroka so bili doslej

vedno tavajoči, nesigurni, bojzljivi in to ravno vsled nevednosti in nepoznanja življenja. Otroci so hodili osem let v šolo, osem let se je učil — in kaj ima po dovršeni šoli od tega. Čitanja in pisanja je zmožen, tudi računati zna, pozna zemljepis in zgodovino, spoznava nekaj živali in rastlin, si zna razložiti nekatere prirodne pojave, zapisati zna celo posamezne črke lepo kaligrafično, kako se pa kruh služi, kako se pride v življenju do uspeha, tega pa ne zna, o tem ni slišal nikoli v šoli. — Osem zamujenih let! Z učenjem mora pričeti znova, s težkim in mukepolnim učenjem, v katerem se vrste razočaranja in težke izkušnje, ki stanejo zdravja in denarja in časa. Časa, katerega je že bilo toliko zamujenega.

Otroci, ki bodo zapustili novo narodno šolo, bodo mnogo bolj usposobljeni za življenjsko borbo. Oni bodo znali pograbiti za priliko, koderkoli se jim bo nudila in znali bodo tudi priliko poiskati. V življenju bodo napredovali, kajti osem let šolanja jim je poleg ostalega podalo tudi osnovne pojme življenja in borbe za obstanek in napredek.

Zato se moramo novoprepeljanih predmetov oprijeti z ljubeznijo, da pridemo končno do dobrih rezultatov in da se končno veljavno lahko odločimo, kaj spada v narodno šolo in kaj ne.

Splošne vesti.

— **Važen sestanek.** Pretekli teden se je vršil pri kmetijskem oddelku kraljevske banske uprave pod predsedstvom načelnika kmetijskega oddelka gosp. ing. J. Zidanška, ob navzočnosti g. kmet. svet. Trampusja, g. šolskega svet. Krošla in ostalih gg. kmetijskih strokovnih referentov razgovor o sodelovanju sreskih kmetijskih strokovnjakov z učiteljskim. Prosvetni oddelek je zastopal nadz. A. Skulj, Jugoslovensko učiteljsko združenje pa tov. Jos. Ribičič. Po poročilih, ki so jih podali: gg. načelnik, kmet. strok. referenti, zastopnik prosv. oddelka, kakor tudi zastopnik JUU, je bilo soglasno ugotovljeno, da je sodelovanje važno in potrebno. Potreba pa je ožjih stikov med prosvetno upravo in kmetijskim oddelkom, med sreskimi šolskimi nadzorniki in sreskimi kmetijskimi referenti in učiteljskim, kar bo mogoče doseči zlasti na zborovanjih učiteljskih društev. V ta namen bo stopil kmet. oddelek v stik z učiteljsko organizacijo v svrhu organizacije zadevnih predavanj. O zadevi, ki jo smatra učiteljsko za važno, in za povzdigo kmetijstva potrebno, bomo še pisali, posebno, ker ima učiteljska organizacija tudi v svojem programu delo za gospodarski podvig naroda.

— **Skrb za nove šole.** V zadnjih treh letih je bilo zgrajenih v vrbski banovini 180 novih šolskih poslopih. Samo v banjaškem srezu je bilo zgrajenih 22 šol in ravno pred kratkim so otvorili novo šolsko poslopje v Dolnjih Bakincih. Številke jasno kažejo, kako veliko je prizadevanje v vseh krajih naše države, da se dviga šolstvo in prosveta.

— **Razstava šolskih vrtov.** V prihodnjem poletju odnosno jeseni bo prirejena razstava šolskih vrtov. Na tej razstavi bodo razstavili učitelji vrtnarji vse, kar je potrebno za delo na šolskem vrtu in za praktični pouk iz kmetijskih panog, v kolikor jih je mogoče gojiti na šolskem vrtu. Razstavljene bodo vzorni načrti in modeli šolskih vrtov, sadjarsko in vrtnarsko orodje, razna učila, posebno lastni izdelki učiteljev in otrok. Poseben oddelek bo določil tudi za pridelke in bo ta razstava prva te vrste v dravski banovini.

— **»Miklavževa noč«** se je začela razpošiljati v ponedeljek. Otroci so jo pozdravili povsod z velikim veseljem. Pa kako bi jo tudi ne, saj je knjiga res lepa. Polna je ilustracij. Barve, barve in barve. Take knjige Slovenci še nimamo.

— **Izšla je 1. števec »Oračeva«**, lista učiteljske mladine! Naročajte jih pri Upravi »Oračeva«, državna učiteljska šola v Ljubljani. — Letna naročnina (10 števil) Din 40.—

— **Poverjenikom Slov. šolske matice!** Odbor Slov. šol. matice bi rad razposlal letošnje svoje publikacije vsaj do Novega leta na naslov svojih poverjenikov, zato je določil 15. november kot zadnji termin za nabiranje članstva. Na našo tozadevno prošnjo pa se je do danes odzvala komaj dobra polovica poverjenikov, tako da je odboru nemogoče določiti knjigam naklado. Vsled tega podaljšuje odbor dobri stvari na ljubo rok za prijavo do 10. decembra t. l., na kar opozarja vse zakasnele gg. poverjenike ter jih prosi, da dostavijo Šol. matici najkasneje do tega dne članske sezname svojega okoliša. Ker bomo natisnili knjige v nakladi, ki bo odgovarjala skupnemu številu prijavljenih članov oziroma le malemu plusu nad to število, pripominjamo že danes, da se odbor ŠSM na prepozno došle prijave, t. j. prijave, došle po 10. decembru, sploh ne bo oziral. Nujno prosimo na vse strani, držite se določene termina! — V Ljubljani, dne 28. novembra 1932. — Pavel Plesničar, t. č. blagovnik.

— **Alkohol in zločinstvo** je najbolj žalostno slovensko vprašanje, ki ga bo začel

Osebnе zadeve.

— **Praktični učiteljski izpit** so opravili v jesenskem roku na mariborskem državnem učiteljskem predizpraševalno komisijo pod predsedstvom ravnatelja g. Kadunca naslednji učitelji, odnosno učiteljice: Zorana Belec-Fromova, Elizabeta Benkovičeva, Martina Bidovc-Petaničeva, Erna Česnikova, Stefanija Firmova, Ana Gaberčeva, Mirko Koželj, Marija Klemenčičeva, Franja Knafelčeva, s. Mirjam Kranjčeva, Marjeta Markičeva, Vera Pichlerjeva, Iv. Pregljeva, Frančiška Roševa, Karol Vollmaier, Marija Zerovčeva, Franjo Borko, Mihaela Burgerjeva, Neža Cverlinova, Danila Černigojeva, Leopoldina Dugarjeva, Barbara Ferencakova, Anton Ferline (z odliko), Marija Koršič-Flajsova, Ant. Hvala, Ana Ivančičeva, Alojzija Knafelčeva, France Kolar, Pavlina Korbarjeva, Frančiška Kosova, Mira Koserjeva, Ljudmila Vukovičeva, Stanko Lampič, Vlado Loparnik (z odliko), Marija Ogorelčeva in Jožica Zupan-Sreševa.

»Daj-Damov« avtomat, kot čarodejca aparat za mal denar užitka pričara brez napitka.

Naša gospodarska organizacija.

— **g. Članom Učit. samopomoči.** V teh dneh ste dobili položnice za nakazilo dveh smrtnih slučajev: 280. Blejec Luka, Ljubljana, in 281. Strguljec Alojzij, Konjice, skupni znesek za sance 11 Din, za zakonske pare pa 21 Din. Člani, ki imajo zaostanke izza več mesecev nazaj, so prešli opomine s položnicami in vnešenimi zneski. Uprava vljudo prosi, da poravnate vse te zneske takoj v prvi polovici decembra 1932.

— **g. Poziv članom bivšega društva »Učiteljski dom«** v Mariboru. S sklepom obnega zbora dne 12. julija je likvidiralo društvo Učitelj. dom v Mariboru ter se preosnovalo v zadrugo z omejeno zavezo. § 11. novih združnih pravil pa pravi sledeče:

»Na račun deležev se na izrečno željo posameznih članov lahko prenese njihova vplačila večjih zneskov izza zadnjih petih let likvidiranega društva »Učiteljski dom v Mariboru«. Pač pa ne smejo ti zneski presegati višine petih deležev in morajo to željo dotičniki sporočiti načelstvu tekom prvih šestih mesecev od obstoja zadruge.«

Ta rok poteče z 12. januarjem 1933. O tem obveščamo članstvo bivšega društva »Učiteljski dom v Mariboru« s pripombo, da znaša delež 100 Din in pristopnina 10 Din. Pri prijavi naj vsakdo sporoči, kedaj približno je vplačal večje zneske in koliko.

Učiteljski dom v Mariboru, reg. zadr. z om. zavezo, dne 26. novembra 1932.

Tajnik: Načelnik: Stefan Blažič. Hren.

— **g. Tudi »Narodne pravljice iz Prekmurja«** so cenejše. Založba Uč. dom v Mariboru ima še večjo zalogo II. zvezka ilustriranih narodnih pravljic iz Prekmurja. Prvi zvezek je popolnoma pošel. Sedaj je tej otrokom toliko priljubljeni knjižnici ceno znižal. Ve-zane stanejo 12 (prej 16), broširane pa 8 (prej 11) Din. Vsaka šola naj bi izpopolnila z njimi svojo knjižnico, ki je zelo pripravna tudi za Miklavževu, oziroma božično darilo!

— **g. Tovarišicam in tovarišem, ki prihajajo po opravkih v Maribor** in so primorani ondi prenočiti je udobno prenočišče na razpolago v Učiteljskem domu, Koserjeva ulica šte. 41 proti odškodnini 10 Din. Uporabljajte ugodno priliko! Na željo dobite tudi prehrano.

— **g. Nad 300 šol je že naročilo stenske šol. slike »jesen«, »zeteve« in »čas«.** Ali jih že ima vaša šola? Citajte strokovnjaško kritiko tov. Humeke v zadnjem »Popotniku«!

Mladinska matica

— **mm Vsem šolam smo poslali po eno knjigo »Miklavževe noči«** ne glede na naročila. Prepričani smo, da smo s tem vsem ustregli. Knjigo odkupijo lahko šole za knjižnice. Ne more biti dobra knjižnica brez te knjige. Kjer je ne bodo mogli odkupiti za knjižnice, jo bodo morda lahko oddali kakemu učencu, kjer pa bi bilo tudi to nemogoče, prosimo upraviteljstva, da nam knjigo vrnejo.

— **mm O rednih publikacijah Mladinske matice za 1932. leto** poroča tudi 11. številka »Svobode«. Bevkov »Luček išče očeta« je po mnenju ocenjevalca šibkejši kot »Luček in njegov škorec«. Kresnice V so mu pretežke. Kritika zanimajo predvsem prispevki Klopčiča, Seliščarja, Pahorja in Mrzela. Deržajeva slikanica »Življenje hudobne kavke Katke« mu ugaja. Slike, pravi, da so ljubke in bodo najmlajšim v veselje. Tudi zgodba, ki jo prikazuje, ni brez jedra. Kritika zadovoljuje tudi »Botra z Griča« od Hafnerjeve. Nasveti za gospodinjstvo — pravi — so zelo prikladni in bi bilo knjižico priporočati predvsem dekletom.

FRANKIRANJE REKLAMACIJSKIH DOPISNIC.

Vse cenj. poverjenike prosimo, da poslej frankirajo reklamacijske dopisnice z znakom 75 par, ker moramo sicer plačevati pri upravi dvojno pristojbino. Plačano znakmo naj si poslej vsak poverjenik odračuna pri poslani naročnini in to zabeleži na zadnji strani poštno položnice.

Vse muzikalije se dobe v knjigarni Učiteljske tiskarne. Prospekte raznih edicij pošilja na zahtevo brezplačno.